

YILDIZ, Cemal

Ana Dili Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Türkçe Öğretimi

PegemA Yayınları, Mart 2003, XI + 140.

ISBN: 975-6802-97-9

Tanıtan: Özgür ÜSTÜN

Son yıllarda ana dili eğitimine giderek daha da önem verildiğini gözlemliyoruz. Okullarda ana dili dersine olan ilginin ve bu konudaki kitapların artışı bize bunu göstermektedir. Gerek günlük yaşamın gerekse çalışma yaşamının temelini oluşturan Türkçe öğretiminin istenilen düzeyde yapılması, kültürümüzün yeni kuşaklara aktarılıp yaşatılmasında, anlama ve anlatma becerilerinin kazandırılıp geliştirilmesinde, okuma alışkanlığının kazandırılmasında büyük bir öneme sahiptir.

Kitap; “Giriş”, “Sınırlılıklar”, “Öğrenme ve Öğretme Hakkında Bazı Genel Anlayışlar” başlıkları altında tanıtıldıktan sonra ana dili öğretimi üç ana bölüm halinde incelenmiştir. Bunlar, “Ana Dili Dersinde Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinin Temel İlkeleri”, “Ana Dili Öğretimi Sürecinde Göz Önünde Bulundurulması Gereken Diğer Hususlar” ve “Ana Dili Dersinin Etkinlik Alanları”dır.

Giriş’te II.Dünya Savaşı sonrasında ana dili eğitimi konusunda ağırlık kazanan görüşler ile 80’li yıllardan sonra öğrenmenin merkezine çocuğun yerleştirildiği ve farklı yaklaşımlara göre yetişen öğretmenlerin dil ile ilgili yeni gelişmeleri yeterince izleyemedikleri görüşü dile getirilir. Bu konuda, Bakanlığa, öğretmen ve bilim adamlarına önemli görevler düştüğü belirtilerek çalışmanın ana dili öğretimindeki çağdaş yaklaşımlar ile dil öğretiminin nasıl uygulanması gerektiği konusunda öğretmenlere ve öğretmen adaylarına bilgiler sunduğu belirtilmektedir.

Çalışmanın Sınırlılıkları’nda kuramsal bir tez getirme kaygısından ziyade öğretmenleri yeni yöntem ve yaklaşımlar konusunda bilgilendirmenin amaç edinildiği vurgulanmaktadır.

“Öğrenme ve Öğretme Hakkında Bazı Genel Anlayışlar” da önceden tecrübe aktarmak işi olarak görülen öğretimin günümüzde daha da karmaşık bir yapıya sahip olduğundan söz edilerek Dietrich Dörner ve Jacop Ossner’in bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir.

“Ana Dili Dersinde Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinin Temel İlkeleri”nde üç temel yaklaşım incelenmiştir. Dil öğretiminde her türlü malzemenin anlamlı olmasından, öğretimin etkinlikler yardımıyla öğrenme durumlarında gerçekleşmesinden, çocukların şimdiki yaşamları ve gelecek yaşamları için önemli olan konularla desteklenmesi gerektiği belirtilerek anlatılanlar bir şema ile gösterilmiştir.

“Ana Dili Öğretimi Sürecinde Göz Önünde Bulundurulması Gereken Diğer Hususlar” başlığı altında incelenen konular ise şunlardır: “Ana Dili Dersinin Çevre ve Yaşamla Uyum İçinde Olması”, “Ana Dili Dersinde Değişik Materyallerin Kullanımı ve Öğrenme Çevresi”, “Farklılıkların Göz Önünde Bulundurulması”, “Öğrenmeyi Öğrenme” ve Değişik Dersler ve Çalışma Alanları Arasında Sıkı Bir Bağlantı Bulunması” .

Çocuğa verilecek bilgilerin onları hayata hazırlayıcı nitelikte olması, öğrenme ortamında kullanılacak materyallerin farklılıklara hitap ederek motive edici olması, okulda okuma ve yazma alanları ile serbest çalışma alanlarının yaratılması, yaklaşım biçimlerinin seçilmesi için zeka türlerinin belirlenmesinin önemi üzerinde durulmuştur.

Cemal Yıldız, kişinin kendini tanıması, sorumluluklarını ve yeteneklerini bilmesi olarak tanımladığı “bilişbilgi”yi açıklayarak Heinz Meindl’in (ve diğerlerinin) pedagoji ve psikoloji dallarındaki bilginin şematik olarak sınıflandırılmasına da değinir. Yıldız, öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki etkisinin gücünden söz ederek konuların ve derslerin birbiri ile ilişkilendirilmesi gerektiğini vurgular.

Kitaptaki ana konuların sonuncusu “Ana Dili Dersinin Etkinlik Alanları” dır. Bu bölümde, alt başlıklar halinde sırasıyla “Konuşma ve Dinleme”, “Okuma ve Anlama”, “Dil İncelemesi”, “Dilin Sunduğu İfade Çeşitliliğini Tanımak”, “Dil İncelemesinin Yapı Taşları” dır.